

Literatūra

RAŠTIJA
MENAS
MOKSLAS

NR. 205

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

IX METAI

IŠTREMTI Į SIBIRĄ 1863 M. LIETUVIAI SUKILĖLIAI

Sibire aš suradau vieną dar gyvą lietuvi tremtinį sukilėlį, labai seną senelį. Jis man papasakojo, kad jis girdėjo, jog daug lietuvių sukilėlių buvo nuvaryti į Lenos upės baseiną Irkutsko — Jakutsko vieškelio tiesimo darbams.

Mat, Rusijos valdžia buvo suplanavusi pratiesti vieškelį, jungiantį Irkutską su Jakutsku, virš 2 tūkstančių kilometrų ilgio.

Minėto vieškelio tiesimo darbams ir buvo panaudota daug lietuvių, lenkų sukilėlių ir kitų tremtinių.

Aš pasiryžau žūtbūt nuvykti vieton ir ten tą Lietuvos visuomenei svarbų dalyką iširti. Proga greitai pasitaikė: man reikėjo vykti į Jakutską.

Nors aš Lenos upe galėjau garlaiviu plaukti labai patogiai, bet, norėdamas geriau susipažinti su lietuvių sukilėlių atliktais darbais ir jų likimu, — važiauvau arkliais minėtu vieškeliu. Kol važiauvau lyguma, jokių lietuvių sukilėlių pėdsakų neteko pastebėti, o kai už kelių šimtų kilometrų nuo Irkutsko prasidėjo kalnuoti Lenos upės pakraščiai, kur tiesiant minėtą vieškelį reikėjo kalnus nukasti ir granitą prakirsti, ten jau vietomis galima buvo matyti Lenos upės pakrantėse granite išbrėžtus užrašus lietuvių ir lenkų kalbomis.

Charakteringesnius užrašus buvau nufotografavęs. Bet, deja, mano daug užrašų sąsiuvinį ir fotografijos revoliucijos metu žuvo. Keliaudamas į Jakutską, aš stengiausi surasti nors vieną lietuvių sukilėlį, dirbusį vieškelį tiesiant ir iš jo betarpiai gauti daugiau žinių.

Tokį lietuvių sukilėlį radau

Pusiaukely tarp Irkutsko ir Jakutsko, pravažiavus Kirensko miestą, Čeruisko kaime suradau vieną lietuvių sukilėlį, dar gana stiprų senelį, buvusį katalikų kunigą. Nei jo vardo, nei pavardės nebeatsimenu. Tik atsimenu, kad jis buvo aukšto ūgio, stambaus kūno sudėjimo, mėlynų akių — tipingas lietuvis. Pavienius žodžius lietuviškai ir lenkiškai jis dar atsiminė, bet susikalbėti toms kalbomis jau nebegalėjo.

Kai aš jam pasisakiau, jog esu lietuvis ir paaiškinau apsilankymo tikslą, tai jis mane maloniai priėmė, pradėjo vaišinti ir mano prašomas papasakojo štai ką.

Sukilėlis pasakoja

“Kaip jums yra žinoma 1863 m. lietuvių sukilimas buvo rusų kariuomenės numalšintas. Generolas Muravjovas, pravadinamas “korku”, po sukilimo numalšinimo šimtus lietuvių sušaudė; daug jų miestų aikštėse pakorė; daug sugrūdo katorgon (sunkiųjų darbų kalėjimas), o dar daugiau, ištusis kaimais visai nekaltų žmonių be jokio teismo ištrėmė į Sibirą. Tame skaičiuje buvau ir aš.

“Kadangi tuomet Rusijoje geležinkelių nebuvo, tai visus sukilėlius tremtinius, suskirstę į grupes po 100 ir daugiau žmonių, sukaustę geležiniais pančiais, pėsčius išvarė į Sibirą. Tas tremtinių grupes lydėjo karo konvojus. Kad būtų linksčiau eiti, konvojaus viršininkas liepdavo tremtiniams dainuoti daugiausia kalinių dainas. Geležinių pančių žvangėjimo ir dainų — tos “pragariškos muzikos” — žmonės ir vaikai iš tolo atbėgdavo pasiklausyti. (Jūsų bendradarbis savo akimis matė kalinių ir tremtinių varomas partijas ir savo ausimis girdėjo tą

“pragarišką muziką”...). Išbadėję, ištroškę, sunkių pančių ir vargingos kelionės nukamuoti tremtiniai buvo panašūs į gyvus laonus.

“Pakeliui į Sibirą, prie vieškelio vadinamo “Vladimirka”, maždaug 15—20 kilometrų atstume, vienas nuo kito, buvo pastatyti kalėjimai, “ostrogais” vadinami. Visi tie kalėjimai buvo apkrėsti įvairiais parazitais. Tie kalėjimai buvo mediniai barakai, aptverti aukšta siena. Barakuose buvo patalpos tremtiniams ir sargyboms, suolai sėdėjimui ir narai gulėjimui. Tuose kalėjimuose tremtiniai gaudavo valgį ir poilsį. Kelionėje daug tremtinių išmirė.

“Pagaliau, maždaug per 1½ metų, atvykom į Irkutską, o iš ten daug tremtinių, bet ne visi, ta pačia tvarka buvom nuvaryti Irkutsko — Jakutsko vieškelio tiesi. Tą darbą dirbom, kol vieškelis buvo nutiestas. Darbai užtruko daug metų. Per tą laiką beveik visi tremtiniai išmirė. Maistas buvo blogas. Jeigu vietiniai gyventojai, nors retkarčiais, nebūtų davę duonos, tai būtų reikėję badu mirti. Atitinkamų drabužių ir avalynės nebuvo. Darbas buvo labai sunkus ir neįprastas. Mašinų ir net reikalingų įrankių nebuvo; nebuvo nei dinamito, nei parako, nei kitos sprogstamosios medžiagos. Viską reikėjo padaryti ir granitą prakirsti beveik plikomomis rankomis, — kirkomis, kastuvais ir dalbomis. Vasarą buvo labai karšta, kaip pragare: apie 50 laipsnių karščio (pagal Celsijaus term.), o žiemą apie 50 laipsnių — šalčio. Be to, dirbant vasarą labai kankino vabzdžiai, ypač uodai ir moška” (visai mažytės juodos muselės). Uodų ir “moškų” sukančiotas kūnas labai skaudėjo ir tino. Miegoti tekdavo mediniuose barakuose; juose vasarą buvo karšta, o žiemą — šalta, naktimis kankino įvairūs parazitai, kuriais buvo užkrėsti barakai. Tremtiniai dažnai susižeisdavo ir šiaip apsirgdavo, o mediciniškos pagalbos beveik nebuvo. Nors prie sargybų būstinių buvo sanitarai, felčeriais vadinami, bet jie beveik nieko negelbėjo, nes be jodo, boro rugšties ir ricinos, jokių kitų vaistų neturėjo. Jokių laiškų nei giminėms, nei pažįstamiems rašyti nebuvo galima. Jokios pa-

PETRAS KIAULĖNAS—
Žmonos portretas.

galbos niekas iš niekur negavo.

“Aš išlikau gyvas vien tik dėl to, kad turėjau geležinę sveikatą ir kad vieno ūkininko šeima mane rėmė. Kai darbai buvo baigti, aš pas tą ūkininką apsigyvenau, atsisakiau kunigystės, priėmiau pravoslaviją (stačiatikių tikėjimą), vedžiau to ūkininko dukterį, pasogai gavau ūkį, kuriame ir dabar tebegyvenu. Vėliau man buvo grąžintos visos teisės. Daug kartų buvau išrinktas valsčiaus viršaičiu.

“Visų kančių, kurias iškentėjo tremtiniai, bedirbdami minėto vieškelio tiesimo darbus, aš nepajėgiu atvaizduoti. Tai gal galėtų padaryti koks nors didis rašytojas”...

Buvusiam sukilėliui užbaigus pasakojimą, pas jį atvyko jo sūnus su žmona ir vaikais, stačiatikių tikybos kunigas (popas).

Aš padėkojau už suteiktas žinias ir, atsisveikinęs, išėjau. —J. Č-kas

KAI KAS IŠ KNYGŲ

Dabartinis Amerikos “bestseleris” (labiausiai perkama knyga) Annemarie Selinko Desire yra parašyta pusiau dienoraščio forma. Vaizduojamas Napoleono iškilimas, paryzinės intrygos ir kt. Gana vaizdžiai nupiešta jo motina, broliai, seserys — korsikiečiai. Šios knygos autorė yra gimusi Vienoje 1914 m. Ji dar jauna, vos 17 metų, pradėjo žurnalistės karjerą. Būdama Ženevoje prie Tautų Sąjungos išteikėjo už dano Erling Kristiansen. Pirmą romaną “Aš buvau negraži mergaitė” išleisdino būdama 20 metų. Jis tuoj tapo populiarus ir buvo išverstas į kitas kalbas, taip pat net keturis kartus parduotas panaudoti filmui. A. Selinko rašo vokiečių kalba, gyvena Kopenhagoje, bet nuolat su vyru, kuris yra užsienio reikalų tarnyboje, lankosi kituose kraštuose, kaip Anglijoje, Prancūzijoje, Italijoje.

—o—

Mes turėjome keletą novelių konkursų, bet pasirodė, kad dar nesame išsiaiškinę, ką mes laikome novele (amerikiečiai novele vadiną europinį romaną). Novelių vardu premijuojamos apysakos, nes jų daugiausia į novelių konkursus atsiunčiama.

— Čia, pamiške, paskui per laukus.
 — Sudie, tēte. Pasimatysim.
 Ir jis pamiške nučina.
 — Aelksiuk!
 — A?
 Jis grįžta.
 — Kažin, ar Viksviukai neitų.
 Jis šypsosi.
 — Piemeniukai, tēte.
 Tėvas taip pat nenuslepia šypsenos.
 — Ak, tai, sakai, piemenikai?
 — Tēte, kad jie tokie ir yra. Tik pažiūrėk...
 — Gerai, gerai, žinau, — pertraukia jį tėvas. — Žinoma, dar jauni.
 — Piemenikai, tēte.
 — Tai sudie, Aleksiuok. Sakau, gal dar ir anuos batus būtum pasiėmęs, ką?
 — Ne, tēte, tegu būna.
 Šitas vieškelis, šitos plytos, šitas vakaras, kai jis išėjo su medžiokliniu šautuvu, dabar susilieja jame į vieną vaizdą: didelis vieškelis, didelė mokykla vieškelio gale, o jis pats mokykloje saugo didžiulį šautuvą. Vieškeliu karietoje, ne, automobiliu atidunda prezidentas... Gervydiškiai moja ir valiuoja... Samukas pasipurto, išgirdęs balsą. Ak, po pietų užsnūdo, net prie stalo. Štai tau!
 — Tēte, ar parvesti arklius?
 Išžiūri į langą.
 — Gal jau parvesk.
 Jokios karietos, jokio automobilio, jokio šautuvo, jokio prezidento. O, va, tuo vieškeliu, kuriuo jis brisdavo į mokyklą, kai ten tebebuvo dar tik išdrablnotas kaimo kelias, tuo vieškeliu, kuriuo jie dabar uždariaudami veža plytas, atvažiuos prezidentas!
 Samukui saldu, kai jis pagalvoja apie mokyklą ir apie vieškelį. Tegau nė viena valdžia nėra visiškai balta, bet tos valdžios, o ne kitos supylė vieškelį ir Gervyduose pastatė mokyklą. O jei nebūtų tų valdžių... Ne, jos turi būti! Jei nebūtų vieškelio, jei nevežtų plytų, jei nebūtų ėjęs su šautuvu... Aišku, jo tėvas gyveno blogiau, jo senelis dar blogiau, o jo prosenelis gal tik grybus kepėdavo ant kalnelio. Plytinė stovėjo jau nuo kažkada, o tėvas nemėgino uždariauti, nes nebūtų išvažiavęs per maknynę.
 — Dzidoriuk, ar tu man duosi porą balandžių? — klausia jis sūnų. — Tų mėlynųjų?
 — Aš nežinau, tēte, — trūkteli Dzidoriukas pečiais, o žmona atsigrįžta nuo pečiaus.
 — Jeigu reikia — duosiu.
 — Ar jau ir tu pradėsi? — stebisi žmona.
 — Ką pradėsiu?
 — Su balandžiais gaudytis.
 Jis numoja ranka.
 — Et, — pridėda žmonai. — Tai tu man parodyk ryt.
 — Aš ryt su plytom.
 — Kai grįši.
 — Ką gi tu čia sugalvojai? — nebeatleidžia žmona.
 — O sugalvojau.
 — Ale tu man: ir jam įsireikė balandžių!
 — Įsireikė. Na, tai kas?
 — Taigi kad keista: suaugęs žmogus...
 Samukas sėdi ir tyli. Patylėjęs pradeda pirštais belstis į stalą.
 — Na, tu čia dabar! — kimba žmona. — Čia jam balandžių, čia į stalą barbena, kaip mažas vaikas.
 Samukas atsikelia ir išeina. Besileidžiančios saulės liepsna atsimuša į beržus, ir jie tarytum liepsnoja. Nuo Gervydu atskrenda armonikos garsas ir daina. Netrukus pro trobos galą atitrepsė karvės. Ar ne per anksti? Žalmargė šniukštelėjusi kišteli snukį į lovį ir sriubteli vandens, bet žalė muisteli galvą, ir Žalmargė jau prie tvarto. Motina bijo dukters! Pro trobos kampą dundėdamas ir apynastriais terškindamas kieman įjoja Dzidoriukas. Iš tarpdurio girdėti, kaip kas žingsnis, lyg dumplės, supukši sukliuksi arklio pilvas. Karvės atsigrįžta, bet nenustoja gromuluoti.

— Dzidoriuk, kur gi Albinas?
 Berniukas, stebėjęs, kaip arkliai geria vandenį, atsigrįžta į tėvą ir laukia, lyg neišdrįsdamas prasiziolti.
 — Albinas, sakau? — pakartoja.
 — Albinas — Gervyduose, tēte...
 — Ak, Gervyduose.
 Tėvas nieko nebesako, ir Dzidoriukas nuniūksi arklius į tvartą. Tvarde jis ten švilpia, tpruksi arklius ir gaišta. Tėvui atrodo, kad jis tyčia gaišta. Pro tvarto duris lėtai kyšteli galva. Tėvas vis tebestovi, tartum tyčia. Samukienė išeina melžti karvių. Dzidoriukas paspartina žingsnį, ir jau tarpduryje.
 — Dzidoriuk, — užkalbina tėvas. — Ar tu man turėsi abu vienodus?
 — Balandžius?
 Samukas linksi galva.
 — Turėsiu, tēte. Gal dabar atnešti?
 — Ne, rytoj. Mat, žinai, prezidentui, tai kad būtų vienodi.
 — Prezidentui? — nustemba Dzidoriukas. — Tai siūsi, tēte?
 — Kai avaziuos. Dovanų duosiu!
 Tėvo veidas juokiasi, ir Dzidoriukas patenkintas: apie Albiną tėvas nė nebeklausė.
 Samukas dar ilgai stovi prieangio tarpduryje ir žiūri į tirštėjančią tamsą. Va, tau Velniabalis! Samukas nuneš ir pasakys: "Prašom, už vieškelį ir už mokyklą!"
 Kai naktis įsistiprina aplinkui, žmona šūkteli:
 — Vakarienės!
 Nukviksi kažkoks paukštis, stipriai vasuodamas sparnais. Lygiai kaip tas arklys, kurio pilvas dumpsi, lyg dumplės.
 — Tai prezidentui neši? — tyčiojasi žmona.
 Samukas lėtai pakelia galvą.
 — Tai ar čia juokas? Nešiu.
 Vėlyvi buvo pietūs, ir niekas neskuba srėbti. Dzidoriukas ir tas beveik atvirkščiu šaukštu semia.
 — Tai ar iš tikro neši, Aleksai? — tebestebėbi žmona, bet nebesijuokia.
 — Nešiu.
 — Tai sakyk, kaip tu čia dabar? Nuneši ir paduosi? Sakysi — Samukas dovanoja?
 — Taigi, sakysiu, — vis dar neatlyžta ir stačiokiškai kerta.
 — Tai kaip tu čia dabar: tave išmetė iš seniūnų, tave šiaip, tave taip, o tu čia su dovanomis?
 — Aš tau pasakysiu. Kas mane išmetė, ar prezidentas?
 Samuko balsas jau minkštesnis ir kupinas kažkokio noro užlieti paskutinę degančią vinį, tēbesančią širdy.
 — Ne, ne prezidentas!
 — Tai matai! — jis jau palieka šaukštą lėkštėj ir rankomis pagelbsti sau išlieti visą šitą kartų vandenį, kuris užlieja ir paskutinę degančią vinį. — Šitie, šitie, kreivažandžiai šitie — štai kas mane išmetė! Lakstė Vaitkus, lakstė kiti iškišę liežuvi, štai jiems ir pasisekė. O prezidentas — prezidentas tai ne Vaitkus, prezidentas, kaip čia tau pasakyti, prezidentas — visa, kas gera. Ar tu manai, kad aš su tuo tėvo medžiokliniu būčiau ėjęs už Vaitkų? Nebūčiau! Vaitkus net nėjo. Štai tau prezidentas!
 Tą vakarą niekas daugiau nebeužsimena apie balandžius ir prezidentą. Tik vieno Samuko galvoje paskraido jie, tie balandžiai, ir suskrenda į narvelį, gražų, varinės vielos narvelį ir sutūpę užsnūsta.
 O pirmadienį visą dieną laukuose. Nuo ryto ankstymelio kaip paplakę dalgę, tai iki vidudienio — šnekštu-čekštu virsta pradalgės, o kakta rasoja, pažastės šlapios, nugara šlapia — šnekštu-čekštu pradalgė po pradalgės. Kai saulė apdžiovina rasą, po pusryčių dalgikočiu apskirsto storuosius suvertimus — tegu džiūna. Pakvimpa visas laukas, rodos, išplėš plaučius šitas kvėpėjimas.
 Apsnūdęs vidudienis, pietūs, o paskui saulė pakrypsta į vakarus, ir Samukas šnekštu-čekštu pradalgę po pradalgės.

— Atnešiau, tēte, — sušneka užpakaly Dzidoriukas.
 Neatsigrįždamas tėvas tebekerta dalgę.
 — Gerai, tuoj valgysim.
 — Aš balandžius, tēte...
 — O! — šypsosi atsigrįždamas. — Ne pusdienius?
 — Mama atneš.
 Pro trobos galą šmėkšteli moteriškas šešelis. Atkrypuoja Samukienė.
 — Ar tiks tōkie? — klausia ir šypsosi ji priėjusi.
 — Tiks, kodėl gi, — žvilgsnį mėtydamas čia į balandžius, čia į žmoną, čia į sūnų kalba Samukas. — Tiks. Margi, balti, rausvi — ne, ne prezidentui, o čia — mėlyni. Tiks. Kaip linai, — šypsosi jis, — kaip linai! Tiks.
 — Tai kad tiks, tai gerai. — Žmona sėdasi ant kupstelio, šieno pradalgėje prakasa duobutę, stato ašotį ir ryšulėlį, bet nesijuokia. — Tai dabar eikit valgyti! Paglostėt ir gana.
 Tėvas dairosi, kur pasisėsti, o Dzidoriukas paknopstom jau suka į namus.
 — Dzidoriuk, palauk, — sušunka motina. — Še rieķę.
 — Aš su Albinu valgiau.
 — Še varškės su sviestu, še, imk.
 Dzidoriukas kanda didelį kąsnį, griebia narvelį ir nubėga.
 — Tai kada gi narvelį pasidarysi? Užanty nenuneši, — sako žmona.
 — Gal ryt anksčiau atsikelsiu.
 — Ryt per vidudienį imk ir pasidarysi.
 — Teisybę sakai.
 — Tik ar tave prileis prie prezidento? — suabejojo žmona. — Šiąnakt net sapnavau. Rodos, tu prieini prie prezidento, o tau iš šalių — Albinukas su Dzidoriuku neša po balandį. Tu kažką sakai, o aš negirdžiu. O Vaitkus iš užpakalio tempia tave atgal ir išplėšia tau švarko nugarą.
 Samukas juokiasi.
 O trečiadienio pavakariu ant vieškelio ties kaimu Vaitkus sukiojasi, Vaitkutis ir dar pora vyrų, kai taku per laukus į Gervydus išlenda Samukas. Prie Vaitkaus sodybos jį pasitinka šuo ir nuamsi iki pat vieškelio. Samukas nuolat atsigrįžta: čia atsilieka šuo, čia, pasalūnas, žiūrėk, vėl smarkiau suamsės prie pat kulnų.
 — Tegau jį bala, tą tamstos šunį, — sako Vaitkui Samukas, o šuo, jau baigęs savo darbą, nubėga gatve. Bėga jis pamažu — neskubu: sukteli į kairę, kur pievos linkeles, pauosto, sukteli į tvoros pusę dešinėje ir ties savo kiemo vartais tik truputėlį susilaiko, žvilgterti ir nukicena gatve pro kiemą, nes ten jau kitas kažkur suamsėjo, trečias suamsėjo. Ei, ei, greičiau! Vienas tik ai-ai-ai! Bene bus gavęs lazda ar akmeniū. Vaitkaus Murza pasileidžia pirmyn lodamas. Ak, tai šitas šunų persekiotojas Skujis ateina! Au, au, au — iš visų pusių — au, au, au! Kiti, mažesnieji, aname kaimo gale jau aptilo, tik retkarčiais kuris prakiursta prisimines, jau savo kieme įsitvirtinęs, o Murza garbingai lydi iki pat vieškelio.
 — Piktas šuo, — kalbina Samukas.
 — Piktas. Tai jei jau atėjai, gal sunertum.
 Samukas meistrauja, o vyrai vieni palaiko, kiti kasa duobes pagrioviuose.
 — Nemaniau, kad pats ateisi, — grįžęs iš namų užkalbina Samuką Vaitkus.
 — Kodėl?
 — Nu, žinai... — numykia Vaitkus.
 — Ar žinai, seniūne, ką aš sugalvojau? — sunėres sako Samukas, kai jie atsiduria kiek toliau nuo būrelio. — Sakau, imsiu ir padovanosiu prezidentui porą balandžių. Ką?
 Vaitkus pašelsta juoktis.
 — Ką, ar tu?
 — Argi arklį, manai, reikia dovanoti? Juk ne arklį. Aš noriu pagerbti.
 (Pabaiga 4-tam psl.)

VIENAS IŠ NUKLYDĖLIŲ

I
Komunistai savo dideliu veržlumu piršdami sočią, skaisčią ateitį ir žadėdami visą gyvenimą apversti aukštyn kojomis, tai yra jį padaryti nepanašų į praeitį turėtą, seniau veikė jaunimą. Jaunimas, turėdamas mažiau gyvenimiškos patirties, yra mažiau abejingas, todėl greičiau

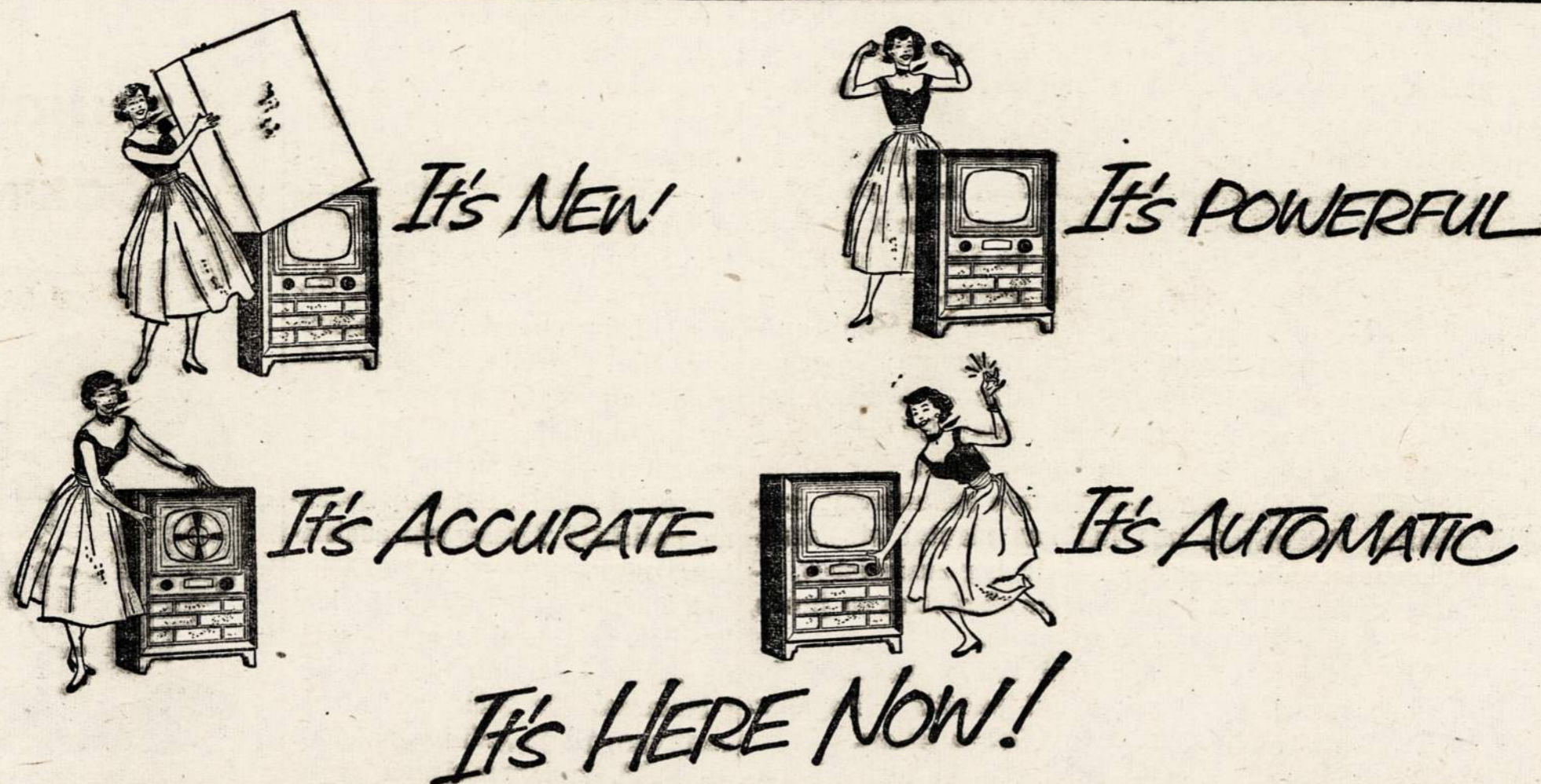
paveikiamas. Tokių komunistų pažadais sužavėtų jaunimo tarpe buvo nemažai. Bet jų tarpe vėliau atsirado daug tokių, kurie komunistams pasidarė šalti, nusivylė jais ir atsiskyrė.

Tokių atsiskyrėlių tarpe pažinau Justą Bartkų. Jis gimė Švėkšnoje, Tauragės apskrity. Ten ir pradžios mokslą ėjo. Pa-

skui mokėsi nežinau kurioje gimnazijoje ir aukštuosius mokslus pradėjo eiti Maskvoje. Studentaudamas dalyvavo bendrame Maskvos lietuvių studentų gyvenime. Buvo draugiškas, širdingas, kiek žemaitiškai užsišpyręs. Mylėjo savo kraštą, Lietuvos ateitimi gyveno. 1917 metų rusų revoliucijos įkaršty, daugelio nusistebėjimui, tas jaunas linksmai nusiteikęs vyras

greit susimokė su komunistais ir jiems pritapo. 1919 metų pabaigoje Justas Bartkus grįžta į Lietuvą jau komunistams įsipareigojęs. Gyvena kurį laiką Vilniuje, viešai nesirodydamas. Bendradarbiauja komunistų spaudoje. Kitų metų pabaigoje jis atsiranda Kaune ir kartu su K. Požėla, J. Šepečiu, Leonu-Pušiniu bei kitais pradeda veikti.

(Tęsinsys 6-me pusl.)

RCA VICTOR Television with Rotomatic

CLICK—there's your station Tuning

17" Craig
Compact table model is finished in sleek ebony. Model 17S349.

\$179.95

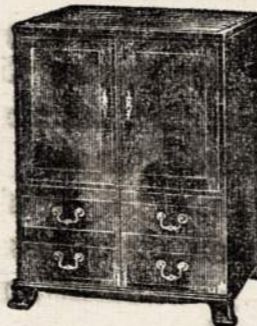
21" Talbot
Contemporary console richly finished in grained mahogany; grained blond, extra. 21S362.

\$299.95

21" Preston
Console cabinet with top doors... finished in mahogany; limed oak, extra. 21T372.

\$419.50

21" Chadwick
Traditional cabinet... full-length doors... finished in rich mahogany or walnut. 21T375.

\$429.50

MORE TO SEE

- More picture detail—amazing depth and clarity.
- Interference is screened out, power stepped up—automatically.
- The picture is vivid, accurate, over the entire surface of the screen.

LESS TO DO

- Less dialing—it's automatic! Turn one knob—CLICK—there's your station!
- Less adjusting—the exclusive "Magic Monitor" circuit system automatically brings in and holds the finest sound and picture.

EASY TERMS

LIBERAL TRADE-IN ALLOWANCE

For the finest UHF reception—choose the "Rotomatic" UHF-VHF tuner or, on lower priced sets, the manual UHF tuner (both optional at extra cost).

GUARANTEED ELECTRIC Appliance and Furniture Co.

2876 W. Cermak Rd.

Blshop 7-3333

OPEN MONDAY AND THURSDAY NIGHTS

Nasvyčiui:

— Juk leisi man bent savo motiną pamatyti?

Nasvytis paspaudęs jam ranką:

— Tave, šėtone, ne tik nuvesiu pas tavo motiną, bet ten ir paliksiu. Bet jei kas, drauguži, neatsakau...

Čia Justas Bartkus apkabino Nasvytį ir pabučiavo jį. Visi pralinksmedžiom. Ir kai reikėjo skirtis, dar kartą Nasvytį paklausiau, ar tikrai jis nuves J. Bartkų į švėkšną? Nasvytis užtikrino, kad vakare jis Bartkų perduos į jo motinos rankas ir įsakys jai saugoti savo palaidūną sūnų, jei ji nori jį su savim turėti.

V

Ilgai aš apie Justo Bartkaus likimą neturėjau jokių žinių. Be ne tų pačių metų vėlai rudenį iš švėkšniškio mokytojo Rimkaus sužinojau, kad Justas Bartkus mokytojauja švėkšnos progimnazijoje. Dėsto gamtą ir matematiką ir mokinių tarpe skaitosi vienu iš geresnių mokytojų. Man buvo įdomu žinoti, ar jis vietos visuomenės gyvenime dalyvauja ir, bendrai, ką daugiau jis ten veikia? Mokytojas Rimkus pasakojo, kad Justas Bartkus retai kur pasirodo. Turįs vieną silpnębę, — mėgstas išsigerti. Mokytojui Rimkui nieko daugiau apie Justą Bartkų aš nepasakojau. Štai likimui mudu permetus šiaip Atlanto vandenyno, mokytojui Rimkui pasakojau kas buvo Justas Bartkus ir kokią nuotyki su juo turėjau. Mokytojas Rimkus sakė, kad saugumo viršininkas daug kartų lankėsi švėkšnoje ir užėidavęs pas Justą Bartkų. Kartais jis ten ilgai užtrukdavęs. Kokių tarp jų dviejų būta santykių, mokytojas Rimkus žinių neturėjo.

Rodos, 1927 m. vasarą J. Bartkus aplankė mane Kaune. Tuomet jis atrodė nesveikuojantis, su palaužta nuotaika. Skundėsi turįs nesveikus vidurius ir abejojęs, ar ilgai jam teks gyventi. Kaune, tur būt, jis buvo susijęs su kai kuo iš komunistų pagrindy dirbančių. Jais skundėsi, kad jie gyvena ne Lietuvos reikalais. Jo įsitikinimu, komunistai iš dalies buvę patenkinti gruodžio 17 d. perversmu. Tas įvykis parausęs žmonių pasitikėjimą Lietuvos ateitimi. Šito labiausiai troško komunistai. Jiems rūpėjo, kad Lietuvos žmonės būtų nepatenkinti vidaus padėtimi ir turima tvarka. J. Bartkus tokiomis komunistų pažiūromis buvo labai pasipiktinęs. Girdi, Lietuvos nepriklausomybė atsistojo ant savo kojų. Lietuvos žmonės patys nusikratė buvusios rusų okupacijos, nejaugi komunistai dabar norį vėl Lietuvos žmonėms užkrauti naują okupaciją? Jei žmonių tarpe yra nesitenkinimo vidaus tvarka, tai reikia dėti pastangas, kad jie patys savo pastangomis sudarytų tokią tvarką, kuri jiems tinka. Bet jaukinti juos, kažko geresnio laukti iš šalies atnešant, yra nusikalstamu darbu ir prieš žmones ir bendrai prieš savo kraštą. Iš svetimų malonės gero negausi.

Prieš išeidamas J. Bartkus pasiteiravo, ar neturiu švietimo Ministerijoje pažįstamų, kas galėtų jį užtarti, kad jis nebūtų keliamas į Kupiškį mokytojauti. Jis nenorįs skirtis su švėkšna. Švietimo Ministerijoj jo prašymas nebuvo patenkintas, bet buvo pažadėta kitais metais jį grąžinti į švėkšną. Švietimo Ministerija savo pažadus tesėjo. Grąžęs, J. Bartkus neilgai mokytojavo švėkšnoje. Jo sveikata ėjo menkyn ir 1930 m. jis mirė, susitaikęs su R. Katalikų bažnyčia. Jo artimi jam įkalbėjo eiti išpažinties. Jis su bažnyčios apeigomis buvė iškilmingai palaidotas.

J. Bartkus iš prigimties buvo gabus vyras. Dėl nelemtai jam susidėjusių gyvenimo aplinkybių savo gabumais nepajėgė pasireikšti. Jam trūko valios įveikti aplinką. Jis buvo jos palaužtas. —J. Vlks

Žemėlapiai

NAUJIENOSE jau galima gauti pats naujusias, 1953 metų laidos, žemėlapis automobilistams. Jame yra visi Jungtinių Amerikos Valstybių, Kanados ir Meksikos keliai. Žemėlapio kaina—\$1.50.

Žemėlapį NAUJIENOS pasiųs paštu, kai gaus \$1.75 čekį arba Money Orderį.

NAUJIENOSE taip pat galima gauti patį naujausį Chicago planą. Jo kaina 50 centų. Persiunčiant paštu kainuoja 60c.

Čekius arba Money Orderius rašykite ir siųskite tokiu adresu:

NAUJIENOS

1739 So. Halsted Street
Chicago 8, Illinois

NAUJAS VADOVĖLIS!

A. Rinkūno "Kregždutė"
I dalis

Elementorius, skaitymai ir aplinkos pažinimas I-II skyriai. Specialiai parašyta pritaikant lituanistinėms mokykloms Kanadoje ir Amerikoje. Kaina \$1.50 (kanadiškiais).

Užsakymus ir pinigus siųsti:

Spaudos Bendrovė

"ZIBURIAI"

941 Dundas Street, W.,
Toronto, Ont., Canada

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

visus mokesčius
čia sumokėjus

100% apdrausta

DRABUŽIAI
GYDUOLĖS

ir t. t.

Jūsų giminės gauna be
jokių jiems išlaidų

CENTRAL PARCEL SERVICE, INC.

220 SO. STATE ST., CHICAGO
Tel. WAbash 2-9354

Atdara šeštadien. iki 1:30 popiet.

8—NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, AUGUST 29, 1953

ŠOKIŲ

ir MUZIKOS LAIKAS

RUDENINĖ REGISTRACIJA

ISIRAŠYKITE DABAR ir vaidinkite mūsų Rudeniniame Koncerte. Vienos valandos pamokos: Toe, Tap, Ballet, Acrobatic, Baton Twirling. 3 metų ir vyresnio amžiaus.

PRASIDEDA:
RUGPIUČIO
PASKUTINIAJĄ
SAVAITĘ IR RUGSEJO
PIRMAJĄ SAVAITĘ

MŪSŲ PRITYRĖ ŠOKIŲ IR MUZIKOS INSTRUKTORIAI TURĖS PILNĄ PROGRAMĄ. PRAŠOME IŠ ANKSTO SUSITARTI TELEFONU.

8 PAMOKOS UŽ \$10.00

NEMOKAMAI AKORDIONAI

UŽ \$2.50 SAVAITEI

JŪS GAUNATE INSTRUMENTĄ NAUDOTIS NAMIE. PO 16 SAVAIČIŲ AKORDIONAS YRA JŪSŲ

— PLUS —

PRIVAČIOS INSTRUKCIJOS VIENĄ VALANDĄ
ORKESTRE PARŪPINANT VISUS MUZIKOS
INSTRUMENTUS.

MATUSEK ACADEMY of MUSIC and DANCING

"THE SCHOOL OF CHAMPIONS"

2635 WEST 63rd STREET

Tel. GROVEHILL 6-4600

NAUJIENOSE galima užsisakyti ARGENTINOS LIETUVIŲ BALSĄ

Argentinoje gyvena didokas lietuvių skaičius. Pastaraisiais metais tą kraštą pasiekė dar keli šimtai lietuvių. Amerikiečiai ten turi giminių, draugų ir pažįstamų. Norintieji sekti visuomeninį Argentinos lietuvių gyvenimą yra kviečiami užsisakyti geriausią Pietų Amerikos lietuvių laikraštį — ARGENTINOS LIETUVIŲ BALSĄ. Metinė jo prenumerata yra tikrai \$3.00. Laikraštį gausite jei pasiųsite \$3.00 Money Orderį arba čekį tokiu adresu:

NAUJIENOS

1739 So. Halsted St. Chicago 8, Ill.

NELAUKITE — RYTOJ GALI BUTI PERVELU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimėi ištikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc.

222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043
Telefonas Central 6-5208

Generaliai Agentai šių Kompanijų:
COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

GARSINKITĖS NAUJIENOSE

KELIONĖ Į WILKES-BARRE

Kelionė. — Gamta. — Saulutė ežere. — Bebrai. — Anglių kasyklos. — Wilkes-Barre. — Lietuviai. — Jų veikimas. — Korespondentai. — Šviesuomenė. — Bizniečiai ir kitkas.

Kelionė

Kad galėtų pasiekti Wilkes-Barre, ratai turėjo susukti per du šimtus mylių. Buvo rytas. Iš tirštuose rūkuose paskendusios atšlaitės pasiekė saulėtą kalną. Paskui pasileidome į pakalnę ir vėl pakilome į aukštumą. Ir taip visa kelionė: kalnų kalneliai lapuočių medžių apžėlę; uolos krumokšliais pasipuošusios; galvatrūkčiais tekantieji upeliukai iš aukštumų; gražūs kelių šimtų pėdų aukščio ramiai tekančios Hudson upės krantai ir ežerų ežerėliai! O tuose ežeruose jau rudeniop! Taip ir šoktum iš mašinos į ežerą pasimaudyti. Ne dėl reikalo, o jausmų padilintas atsidurtum vandeny, kad galėtum apkabinti ten išstusią saulutę, kojomis pasiekti ten paskendusią dangaus mėlynę ir paglamonėti medžius viršūnėmis žemyn kabančius. Deja, laikas nepasiduoda jausmams, ir retai dunda siaurais, vingiuotais ir tiesiais, plačiais meksfalo plentais. Tik štai bebrai, laiko varžtų nejaučią, žaidžia, dirba, triūšia paupiais ir vieni pas kitus beviešėdami žūna nuo svetimų ratų.

Pakely kai kur stūkso žemės ūkio sodybos; retai pasitaiko miesčiukai su savo vienaaukščiais ar dviaukščiais mediniais baltai dažytais namukais ir tarp jų kartais tyso kelerių aukštų mūro namai. Visur jauku ir švaru. Visur medžių gausu. Tokia visa Connecticut valstybė ir iš dalies New Yorko. Tokia ir Pensilvanijos dalis.

Jei iki šiol kelionėje nesimantė miškų žmogaus rankos stipriai paliestų, jei kalnai ir pakalnės nebuvo žmogaus kaip kurmio rausiami, tai artėjant Pensilvanijos valstybės sienų stūksojo anglies kasyklos. Čia prasideda anglų kasyklos. Net ore pajunti jas artėjant.

Pittston, Pa.

Anglių kasyklų vietose gyvenamos vietovės ne tokios balutės, kokios jos pasitaiko kitur. Štai Pittston, Pa., apylinkės. Čia gausu mažučiučių miestelių, kuriuose gyvena bent po kelis šimtus lietuvių.

Taip jau priimta, kad kur tik lietuvių gyvenama, jie sako, kad toje vietoje jie pirmi apsigyveno, o visur kitur lietuviai žymiai vėliau atsirado. Štai Pittston lietuviai tvirtina, kad jų seniausia lietuvių gyvenama vietovė, nes 1885 metais čia jau įsteigta R. Katalikų lietuvių šv. Kazimiero parapija iki šiol gyvuojanti. Jie didžiujasi dar ir dabar, kad 1869 metais čia apsigyveno lietuvis knygnešys Andrius Tepliusis. Jis tuomet turėjo apiešti savo tėvynę, nes rusų okupantų žan-

darai jį gaudė už lietuvių spaudos platinimą. Gal būtų, nes moksoliai uždraudė spausdinti lietuviškas knygas lotynų raidėmis 1865 m. rugsėjo 6 d.

Pittstono lietuviai yra susimetę net į penkis savo pašalpienius klubus; veikia keturios SLA kuopos; LRKSA turi taip pat keturias kuopas; veikia BALFo skyrius ir dar keletas kitų įvairių sambūrių. Judriau vietos lietuvių gyvenime pasireiškia Antanas Galinskas. Seniau jis dar parašydavo įvairiems lietuvių laikraščiams korespondencijas, dabar jau tik kartais parašo "Tėvynei". Jis jau peršoko 70 metų slenkstį.

S. Jakučionis, J. Varnavičius, K. Karsokas, M. Juozaitis, K. Baldauskas, J. Kadaras, L. Leskauskas, J. Yonakas, J. Macceina, P. Juravičius, A. Baltišūnas ir dar daugelis kitų, tai vis tie vietos lietuviai, kurie neuiltamai lietuvių tarpe gyvai savo darbais palaiko lietuvių.

R. katalikų parapijoje darbuojasi trys kunigai.

L. Sheporaitis turi nesvaiginamų įvairių gėrų gamybos pilstytuvę.

Wilkes-Barre, Pa.

Nuo Pittstono ranka pasiekiamas Wilkes-Barre. Čia 1910 m. gyveno viso 67,105 gyventojai; dabar — 76,826. Seniau čia lietuvių buvo keletas tūkstančių, o dabar jų jau mažiau. Mat, ir pats miestas neauga. Prieš dešimt metų čia gyveno per 86 tūkstančius gyventojų. Vadinasi, gyventojų skaičius mažėja. Miestas išdygo atsiradusį čia anglies kasyklų dėka. Dabar, kai kasyklose darbas atliekamas jau gerai įtaisytomis mašinomis, tai jose dirba (Tęsinys 10 psl.)

Let Us Remodel Your Old FUR COAT Into A New
FUR LINED CLOTH COAT

Beautiful All-Wool Fabrics
Lovely Colors
Smart New Styles

OR
Have It REMODELED
Into a Beautiful 1954
Style JACKET, CAPE
or STOLE at Very
Reasonable Prices.

FOR \$68
ONLY

OPEN 9 TO 6, MON. 9 TO 9
Come In or Phone
DEARBORN 2-2442
for FREE
Bonded Pickup

MICHAEL LASCARIS
Furs
22 W. MADISON ST.—3rd Floor
25 YEARS OF FUR COAT DESIGNING

GET THE GAS HEATER BACKED BY
\$38,342,000
OF HEATER EXPERIENCE

as different
from ordinary
heaters as
Television
is from
Radio!

You owe it to
yourself to SEE the
SENSATIONALLY
BETTER—

Sieglor
PATENTED AUTOMATIC
GAS HEATER

ILLINOIS FURNITURE AND
RADIO COMPANY

1570 N. Milwaukee Ave. HUMBOLDT 9-1600

MUTUAL FEDERAL SAVINGS

SAVINGS
INSURED
— UP TO —
\$10,000

FEDERAL SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION

MUTUAL FEDERAL SAVINGS

Rekordas...

- ★ Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- ★ Nuo 1905 metų ši bendrovė pergyveno karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes ir savo taupytojams išmokėjo kiekviettą sutaupyttą dolerį
- ★ Aukštus dividendus išmokėjo visada be perstojimo
- ★ Partrauksim jūssų pinigų iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.

Nelaukit—Pradėkit Taupyti Šiandien!

Įstaigos valandos: Kasdien nuo 9-tos ryto iki 5 val. po pietų, Ketvirtadieniais nuo 9-tos valandos ryto iki 8 val. vakaro, Trečiadieniais visai neatidaroma.

2202 W. Cermak Rd. • Chicago 8, ILL.
JOHN J. KAZANAUSKAS, Pres. • Tel. Virginia 7-7747

žymiau mažiau darbininkų.

Kalbama, kad čia pirmieji lietuviai apsigyveno 1870 m. Vietos lietuvių visuomenės veikėjai, pasididžiuodami kalba, kad Wilkes-Barre dar 1886 m. gimusi mintis sujungti visas JAV veikiančias organizacijas į vieną visiems bendrą sąjungą pašalpos tikslais. Tais pačiais metais tos minties vedami, Dr. Jono Šliupo paraginti, lietuviai sušaukė pirmą JAV lietuvių organizacijų atstovų suvažiavimą. Iš čia ir ssuidarė pradžia SLA ir LRKSA. Pastarasis iki šiol čia turi savo laikraštį. O SLA, lyg anuos metus prisimindamas nutarė 1954 m. sušaukti čia savo atstovų seimą.

Wilkes-Barre SLA turi 6 rių. kuopas, o LRKSA — 4. SLA kuopų sekretoriais yra A. Moskevičius, J. Kvedaras, J. Andriušis, P. Seilius, A. Miliuskas ir dar kiti žymesni SLA veikėjai. Jų čia visų neišvardysi. SLA apskrities komiteto pirmininku yra uolus lietuvis Mikas Kupris, geras dzūkas.

Gražiai čia veikia lietuvių progresyvis klubas. Jo organizatorius ir pirmininkas yra Antanas Skarnulis, JAV gimęs ir vietos lietuvių katalikų vidurinę mokyklą baigęs. Taip pat klubo valdybos veikime dalyvauja J. Stanislovaitis su žmona, A. Miliuskas su žmona ir kiti. Klubas turi arti šimto na-

Wlikes-Barre veikia lietuvių radio valandėlė. Ją veda V. Kamarauskas, buvęs SLA veikėjas. Jis teisme tarnauja vertė-

ju. Radijo valandėlės geru rėmėju yra J. Cooper-Kupris. Jis Scrantone turi medžiaginių takų audyklą. Kitas stambus biz- (Tęsinys 11 psl.)

SOTUS ALKANAM PADĖK

AID OVERSEAS, INC., 3133 S. Halsted St., Chicago 8, Ill. DA 6-3859
Bendrovė siunčia maisto siuntinius į Vokietiją ir kitus kraštus, išskyrus SSRS. Pristatymas trunka apie 17 d., nes siuntiniai siunčiami iš Europos sandėlių. Pilnas draudimas. Reikalaukit pilno siuntinių sąrašo.

LIETUVIŠKĄ DUONĄ

ir įvairius kepsnius kepa iš tremties atvykęs patyręs Lietuvoje kepėjas - specialistas

ALEKSAS GAIDJURGIS

STAR BAKERY

738 West 31st Street

Telef.: CALumet 5-2173

(Tik pusė bloko į rytus nuo Halsted St.)

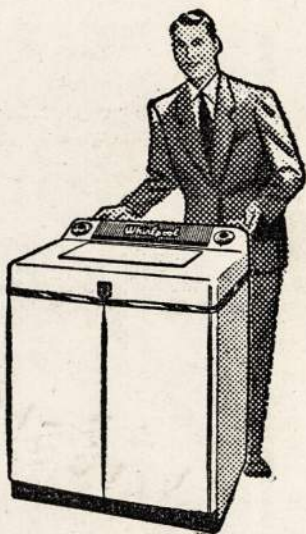
PRIMAMI ĮVAIRŪS SPECIALŪS UŽSAKYMAI

Lucky Girl...

now you can own

...the wonder working

Whirlpool

Fully-Automatic Washer

NEW SHIPMENT JUST RECEIVED!
No more wanting, no more waiting — here's fully automatic washing at its effortless best. See us about YOUR famous Whirlpool — now — before it's too late!

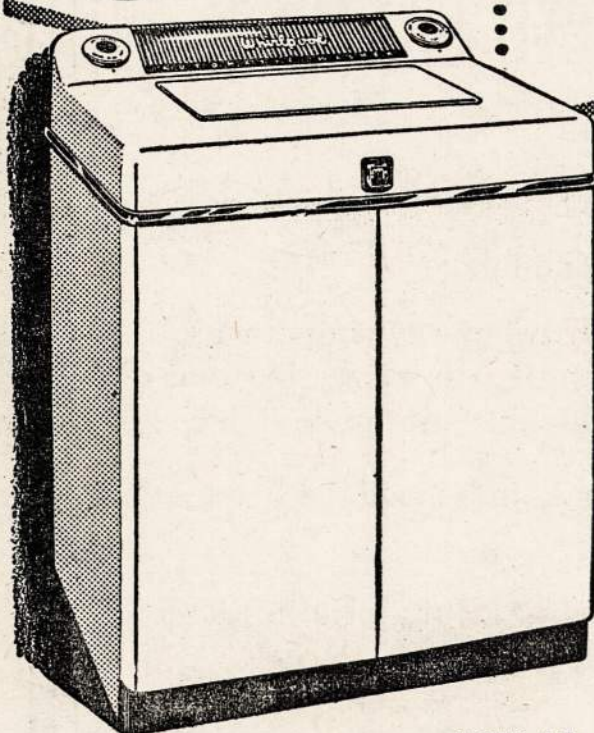
The greatest features in automatic washing are combined exclusively in Whirlpool!

THRIFTY **Suds-Miser** and the **Seven Rinses**.
Saves sudsy water for EXTRA duty. Rinses seven separate times!

TOTAL-CLEANSING **Aqiflow Action**.
Perfected agitator vitalizes water... gets out ALL the dirt!

SUN-FRESH **germicidal Lamp**.
Your own "washday sunbeam"! Floods freshness into wash.

STEP-**SAVING Cycle-Tone Signal**.
No need to watch-the-wash... signal does it for you!

NOW AT

... and a dozen more extra-advantages for CLINIC-CLEAN washes and trouble-free performance... including Whirlpool's 5-Year Warranty on Transmission!

GLASER'S FURNITURE & RADIO CO.

5115-5123 S. Kedzie Ave. PROspect 6-1790

Whirlpool

AMERICA'S FIRST FAMILY OF HOME LAUNDERING

10—NAUJENOS, CHICAGO 8, ILL.—SATURDAY, AUGUST 29, 1953

PASIMATYKITE SU STANLEY LITVINU

APIE JŪSŲ INSULIACIJOS PROBLEMAS
DABAR YRA LAIKAS ĮRENGTI SAVO NAMĄ ŽIEMAI

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materioly.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET

TEL. VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI.

KUR GALIMA UŽSISAKYTI 'DARBA'

žurnalo "Darbas" metinė prenumerata \$1; pavienio numerio kaina 25c. Lietuvių Darbininkų Draugijos nariai žurnalą gauna nemokamai. Skaitytojų patogumui, sekamos įstaigos bei asmenys sutiko platinti "Darbą", t. y. priimti prenumeratas ir pardavinėti pavienes numerius:

CHICAGOJE: (1) "Naujienos", 1739 So. Halsted St.
(2) V. B. Ambrose, 927 W. 34 Pl., Chicago 8, Ill.
(3) J. Kundrod, 3902 So. Albany Ave., Chicago 32, Ill.
DETROIT: A. Kulesienė, 3948 Risdon, Detroit 16, Mich.
BROOKLYNE: (1) A. Buivydienė, 8620—75th St., Woodhaven, L. I.
(2) B. Spudienė, 8833 Elert Lane, Woodhaven.
CARNEGIE, PA.: Mrs. E. Shurmaitis, 708 Doolittle St., E. Carnegie
CLEVELAND: W. Ukertis, 1322 E. 89th St., Cleveland 6.
BALTIMORE: K. Matuliauskas, 1519 W. Lombard St., Baltimore 23
AKRON, OHIO: N. Trumpikas, 773 Bisson Ave., Akron 7.
PHILADELPHIA: Wm. Burton, 2014 Orthodox St.
ROCKFORD, ILL.: Rose Buches, 512 Brook Road.
SHAMOKIN, PA.: J. D. Taunis, 411 No. Shamokin St.
WILKES-BARRE, PA.: J. V. Stanislovaitis, 86 Amherst Ave.
MONTELLO, MASS.: (1) K. Venšlauskas, 12 Andover St.
(2) P. Krušas, 141 Sawtell Ave.
CAMBRIDGE, MASS.: (1) L. Silkinis, 783 Main St.
(2) Vincent Spa, 233 Portland St.
NORWOOD, MASS.: F. Ramon, 1118 Washington St.
SOUTH BOSTON: "Keleivis", 636 Broadway
KANADOJE: (1) K. Lukoševičius, 35 Wilson St., Hamilton, Ontario, Canada.
(2) P. Shimelaitis, 1271 Alard St., Verdun, (Montreal)
ANGLIJOJE: A. Zamžickas, 26 Devonport Rd., London W 12 Eng'd.
AUSTRALIJOJE: "Australijos Lietuvis", 35 Cator St., West Hindmarsh, Adelaide, S. E. Australia.

Bet parankiausia užsisakyti tiesiog, rašant laišką ir siunčiant pinigų Lietuvių Darbininkų Draugijos Sekretoriui šiuo adresu:
N. JONUŠKA, 15 Cotton St., Roslindale, Mass.

SAUGESNĖS vietos taupymui niekur nerasite. Kiekviena sąskaita apdrausta iki \$10,000. Penkiasdešimt penki metai patyrimo ir draugiško pataravimo.

DISTRICT SAVINGS

Štabas kalba lietuviškai

and LOAN ASSOCIATION

3430 South Halsted Street

nierius yra Standard Brewing Co. alaus gamyklos savininkas P. Margie. Jis yra buvęs Pennsylvanijos valstybės senatorius. Įvairiais verslais dar verčiasi J. Povilaitis, W. Šerkšnas, Maciūnas, Skarnulis ir kiti. Vietos policijos tarnyboje yra pasistūmėję J. Zelinskis, Ed. White ir dar keli kiti.

Wilkes-Barre ir jo apylinkėse gydytojų praktika verčiasi šie daktarai: Stadulis, Aziukas, Babonis, Ruse, Pateliūnas, Ricinkevičius ir Kvedariūtė. Jie visi gimę JAV ir čia baigę medicinos mokslus. Visų jų tėvai buvo darbo žmonės. Veik visi buvo kilę iš Suvalkijos ir daugumoje dzūkai. Dantų gydytojas yra K. Retkevičius. Teisininkai lietuviai yra Lopata ir jo sūnus; Virbalis, SLA teisės patarėjas, Mikaliūnas, Laurinavičius, o gal dar kai kas. Inžinerijos mokslus yra baigę du broliai Juneikiai (jų tėvas buvo žymus lietuvių veikėjas), Žemaitis, J. Stanislovaičio žmonos brolis Vistartas ir kiti, kurių pavardžių neteko sužinoti.

Vietos R. k. kunigų tarpe gyvai lietuvių veikime pasireiškia kun. Chmeliauskas, kelerių knygų lietuvių kalba autorius, tarp jų — eilėraščių ir teatrui veikalėlių. R. katalikų lietuvių organizacijos išlaiko vidurinę mokyklą. Joje lietuvių kalba reta viešnia, nors joj mokosi lietuvių tėvų vaikai ir jų lėšomis pati mokykla laikosi.

Nepriklausomieji lietuviai turi savas tautines kapines, kaip ir Chicagos lietuviai. Tose kapinėse palaidotas SLA pirmas organizatorius, "Vienybės Lietuvninkų" laikraščio įsteigėjas Juozas Paukštys. Jis gimė 1871 m. Naujininkuose, Kupiškio valsčiuje ir mirė 1906 m. sausio 18 d.

Tautinių kapinių valdyba susideda iš JAV gimusių lietuvių veikėjų. Kapinės gražioje vietoje ir gerai tvarkomos. Jose ilsisi jau per tūkstantis lietuvių.

Iš naujai atvykusių ir čia apsigyvenusių lietuvių muzikos mokytojas Ramanauskas verčiasi vargonininko amatu vienoje R. K. parapijoje. Jis veda vyrų chorą ir dažnai pasirodo lietuvių įvairiuose rengimuose. Dr. Kazlas-Kazlauskas profesoriauja vietos kolegijoje. Naujienietis iš Klaipėdos kilęs Paulauskas kasa anglis. Jis jau gerai įsikūrė. Jo vaikai lanko vietos mokyklas. Veterinarijos gydytojas J. Pavilionis anglis kasa ir savo darbu yra patenkintas. Buvęs Lietuvos ūkininkas Pukelevičius taip pat anglis kasa.

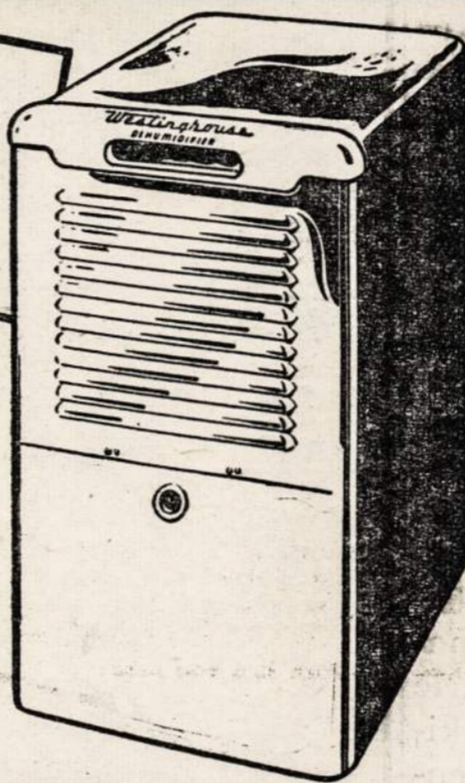
Wilkes-Barre visoje artimoje apylinkėje gal per du tūkstančiu lietuvių dirba anglių kasyklose. Seniau tokių buvo daugiau. Dabar lietuvių angliakasių daugumą sudaro jau čia gimę lietuviai. Kai kas iš jų toli pirmyn pasistūmėjo unijų gyvenime. Grigaitis yra vienas iš CIO direktorių. Vincas Žilinskis, Juozas Milušis, Statkevičius, Sabaliauskas yra tie. (Tęsinys 12 pusl.)

NOW AT BEE JAY'S

JUST PLUG IT IN...AND
COSTLY DAMPNESS
CAN BE STOPPED!

Westinghouse
DEHUMIDIFIER

- Drains wet air dry
- Saves repairs and replacement
- Saves money
- Portable . . . plugs in
- Has 5-year guarantee

TRY BEFORE YOU BUY

This completely self-contained, plug-in device is the answer in your home or business. Ideal for dripping basements . . . in recreation rooms where woodwork is warping, furniture mildewing . . . in any home where wallpaper and plaster are becoming moisture loose. Ideal for storage areas to save your books, linens, rugs and many other valuables. For any place where your pocketbook is being hurt by moisture, rot or rust.

YOU CAN BE SURE...IF IT'S Westinghouse

FREE HOME TRIAL

SEE this dehumidifier drain gallons of water right out of any location in your home or business where dampness damage is destroying your property. We will deliver, plug in, and let you Try Before You Buy. Phone or come in.

See our
complete
line of
WESTINGHOUSE

Come in
Today!

Courteous
salesmen
to serve
you

BEE JAY STORES

15 West Hubbard Street

Whitehall 4-3253

Open Monday and Thursday Evenings

"NAUJIENOSE" GARSINTIS VISUOMET APSIMOKA

MARGUMYNAI

Trūksta juokdarių

Sovietų "Izvestje" rašo, kad Sovietų Sąjungoj skandalingai trūksta klounų ir juokdarių. Esą, visoje TSRS teritorijoje ta profesija verčiasi vos 18 žmonių, kurie publikai pateikia "netikusį humorą". Laikraštis reikalauja, kad Sovietų Sąjungoje būtų ne tik daugiau klounų, bet ir daugiau cirkų, nes reikia, kad žmonės juoktųsi.

Mums atrodo, kad "Izvestijų" skundas yra be pagrindo, nes ten visa tvarka primena cirką, o žmogaus gyvenimas yra tikrai klouniškas. Jeigu pasisektų TSRS įvesti daugiau humaniškumo ir pašalinti visą žmogų žeminančią sistemą, tada savaime atsirastų pas žmones noras linksmintis ir juoktis. Atsirastų daugiau ir profesinių cirkų.

Papa laimina ... visus

Š. m. rugs. 23 d. Amerikos lenkų laikraštis "Amerika-Echo" savotiškai komentuoja Romos papos palaiminimą, kurį jis suteikė Lenkijai ryšium su 700 metų švento Stanislovo mirties sukaktimi. Pastebi, kad papa gražiais žodžiais lygina dabartinę Lenkiją su vyskupo Stanislovo laikais. Vyskupas Stanislovas, vėliau šventu paskelbtas, buvo, karaliaus Boleslovo įsakymu, nužudytas. Laikraštis rašo: "Mes dar atsimename, kad ne taip seniai papa laimino ir vokiečius, kurie tada rengėsi užkariauti Lenkiją ir visą pasaulį. Laimei lenkai turi gerą atmintį ir to papos palaiminimo, kurį jis suteikė nacių ordoms, tikrai ne užmirš... O jo dabartinis palaiminimas yra, kaip garstyčios po pietų, nes lenkai ir be tų vatikaniškų raginimų ištvėrė per vokiečių okupaciją ir ištvėrė dabartinę komunistų okupaciją, tikėdami laisvės valanda."

Prancūzai bijo diktatūros

PARYŽIUS. — Yra žinių, kad politiniai Prancūzijos sluoksniai prisibijo dabartinio Prancūzijos karinių jėgų viršininko generolo Alphonse-Pierre Juin, kuris yra taip pat Atlanto Pak-

KELIONĖ I WILKES-BARRE (Tęsinys iš 11-to psl.)

kurie angliakasių unijų veikime gyvai savo darbais pasirodo. Gal tokių yra ir daugiau.

Al. Kupstas, JAV gimęs, gyvai reiškiasi anglų spaudoje. Jis buvo kurį laiką vietos žurnalistų sąjungos skyriaus pirmininkas. Ambrazaitis, A. Galinskas, J. Stanislovaitis ir dar kiti bendradarbiauja lietuvių spaudoje, rašydami jai žinių ir straipsnių iš vietos gyvenimo.

Dar daug kas būtų galima pažymėti iš vietos lietuvių judraus visuomenės gyvenimo, bet korespondencija ir taip nejučiomis ištyso. Kitas savo pastabas tenka atidėti kitam kartui.

—J. Vlks.

to vidurio Europos srities karo jėgų vadas, reiškiamų diktatūrinių tendencijų.

Kaikurie Laniel kabineto ministrai mato jame "Prancūzijos

generolą Franko". Tvirtinama, kad jo pritarimu paša Marakešu pradėjo kovą prieš Maroko sultoną. Praėjusią savaitę Prancūzijos ministrų kabinetas

net specialiaame posėdyje, kuriame pirmininkavo respublikos prezidentas Vincent Auriol, svarstė generolo Juin atsisąstadinimo klausimą.

"There is nothing finer than a STROMBERG-CARLSON"

STROMBERG - CARLSON

Yorkshire

521 CDM TELEVISION RECEIVER

Panoramic Vision console —
21" cylindrical tube

• Widest viewing angle in television
—245 sq.-in. crystal-clear picture

Traditional cabinet in Honduras
mahogany veneers—special swirl-
cut on doors

• High-gain strip-type tuner,
quickly adaptable to UHF

• UHF-VHF channel selector dial

• Proved fringe-area superiority

• Noise cancellation control

• Concert-type permanent magnet
speaker—tone control

• Phonograph jack for record
player

• Rich hand-rubbed mahogany
vener cabinet

• Automatic focus; built-in antenna

GUARANTEED ELECTRIC APPLIANCE AND FURNITURE CO.

2876 West Cermak Road

Bishop 7-3333

Open Monday and Thursday Evenings